

Т.О. Мельник, здобувач
Національна академія управління

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

(Представлено д.е.н., проф. Жиглей І.В.)

Визначені цілі, принципи і основні напрями державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні. Окреслені умови і обмеження в наданні державної підтримки суб'єктам малого і середнього бізнесу. Розглянуто сучасну інфраструктуру підтримки підприємництва в регіональному розрізі. Охарактеризовані різні види державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва: фінансова, інформаційна, консультаційна, у сфері інновацій, науки та промислового виробництва, суб'єктів, що провадять експортну діяльність, у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу.

Узагальнені підходи до реформування сфери державного контролю малого і середнього бізнесу в аспекті уточнення критеріїв оцінки ступеня ризику від здійснення господарської діяльності, кількості та частоти перевірок, оформлення актів, що складаються за результатами проведення планових заходів державного контролю, створення дієвого механізму координації діяльності органів державного контролю. Визначено найбільш перспективні напрями державної підтримки малого і середнього бізнесу в Україні в сучасних економічних умовах.

Ключові слова: державна підтримка; малий і середній бізнес; види підтримки; державний контроль; інфраструктура.

Постановка проблеми. Підтримка становлення та розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є одним із визначальних пріоритетів державної політики. Загальновідомо, що малий і середній бізнес відіграють важливу роль у підвищенні рівня зайнятості населення, послабленні соціальної напруженості, забезпеченні конкурентного середовища, економічної стабільності та інноваційного зростання, створенні передумов для становлення середнього класу [1]. Малий і середній бізнес надає можливість реалізувати творчі можливості та ініціативу підприємців. Варто особливо підкреслити важливу роль підприємств малого і середнього бізнесу у розвитку науково-технічного прогресу. Вони більш пристосовані для впровадження унікальних виробництв, швидше і дешевше переозброюються технічно, вимагають менше капіталовкладень та забезпечують їх пришвидшену окупність. Тому у розвинених країнах світу приділяють значну увагу розвитку малого і середнього бізнесу, здійснюється політика його підтримки, основною метою якої є збалансування інтересів держави та бізнесу.

Незважаючи на програмний характер заходів щодо активізації розвитку малого і середнього підприємництва в Україні, на відміну від більшості зарубіжних країн, він ще не відіграє істотної ролі у соціально-економічному розвитку суспільства. З огляду на характерні особливості, для посилення позитивних та послаблення негативних сторін малий і середній бізнес потребують всебічної підтримки з боку державної влади та місцевого самоврядування.

Аналіз останніх досліджень. Державна підтримка суб'єктів малого і середнього бізнесу є предметом дослідження багатьох науковців у сфері економіки і права. Питання державної підтримки малого і середнього підприємництва в Україні та провідних країнах світу висвітлюються на сторінках наукових видань такими вітчизняними вченими, як З.С. Варналій, В.І. Герасимчук, В.І. Ляшенко, Т.В. Некрасова, І.В. Труш, Г.М. Колесник, М.О. Казим, І.Ю. Матюшко, Н.Д. Чала, Н.А. Ясинська та інші. Окрім цього, є наукові праці, присвячені державній підтримці бізнесу в конкретних галузях. Однак на сьогоднішній день залишається недостатньо вивченою проблема ефективності в забезпеченні державної підтримки малого і середнього підприємництва України, що вимагає подальших наукових досліджень.

Мета роботи – узагальнити існуючі напрацювання в сфері державної підтримки малого і середнього підприємництва в Україні, визначити основні проблеми та перешкоди, що уповільнюють його розвиток, надати пропозиції щодо підвищення ефективності державної підтримки.

Викладення основного матеріалу. Державна регуляторна політика спрямована на вдосконалення праводарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними або іншої влади та суб'єктами господарювання.

Правові та організаційні засади реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності визначені Законом України від 11.09.2003 №1160 «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [2].

Принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності регулюється Законом України від 05.04.2007 № 877 «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», яким встановлені єдині для всіх державних органів підстави для проведення заходів державного нагляду і контролю, строки тривалості перевірок та запроваджено оцінку ступеня ризику, пов'язаного з діяльністю суб'єктів господарювання, і визначення, залежно від ступеня ризику, частоти необхідних перевірок [3].

На практиці все ще значним є тиск контролюючих органів на бізнес, має місце дублювання контрольно-наглядових повноважень, а також зловживання при здійсненні контрольних заходів. Отже, удосконалення законодавчого поля в частині зменшення контролюючого тиску є одним із основних завдань Уряду України.

Реформування сфери державного нагляду (контролю) спрямоване на:

– перегляд критеріїв оцінки ступеня ризику від здійснення господарської діяльності, особливо тих, за якими суб'єкти господарювання належать до найвищої та середньої групи ризику, з метою звуження кола таких суб'єктів господарювання;

– зменшення кількості та частоти здійснення перевірок;

– уніфікацію форм актів, що складаються за результатами проведення планових заходів державного нагляду (контролю); визначення переліку питань, щодо яких здійснюється державний нагляд (контроль); унеможливлення (заборону) реалізації заходів державного нагляду (контролю) з питань, що не зазначені у формі акта;

– створення дієвого механізму координації діяльності органів державного нагляду (контролю), передбачивши забезпечення єдиного методологічного підходу до розроблення проектів нормативно-правових актів у сфері державного нагляду (контролю) [4].

Для зменшення кількості заходів державного нагляду (контролю) прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 752 «Про затвердження методик розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю)». Цим рішенням Уряд України закріплює чіткі та зрозумілі вимоги до розроблених нормативно-правових актів, встановлюється ризик-орієнтовний підхід під час визначення частоти перевірок суб'єктів господарювання; забезпечується усунення суб'єктивного підходу до визначення суб'єкта господарювання, який слід перевірити у першу чергу (критерії), визначення вичерпного переліку питань, що підлягають перевірці, з нормативним обґрунтуванням (уніфіковані форми актів) [5].

Протягом 2013 року проведено значну законотворчу роботу для зменшення контролюючого тиску на суб'єктів господарювання [6, с. 35].

Метою державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є:

1) створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва;

2) забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва з метою формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності;

3) стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого і середнього підприємництва;

4) сприяння провадженню суб'єктами малого і середнього підприємництва діяльності щодо просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки;

5) забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян [7].

Принципами державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є:

1) ефективність підтримки малого і середнього підприємництва;

2) доступність отримання державної підтримки суб'єктами малого і середнього підприємництва;

3) забезпечення участі представників суб'єктів малого і середнього підприємництва, громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва, у формуванні та реалізації державної політики в зазначеній сфері;

4) створення рівних можливостей для доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва, що відповідають вимогам, що передбачені загальнодержавними, регіональними та місцевими програмами розвитку малого і середнього підприємництва, до участі у виконанні таких програм та для отримання державної підтримки;

5) ефективність використання бюджетних коштів, передбачених для виконання зазначених програм;

6) відкритість і прозорість проведення процедур надання державної підтримки;

7) доступність об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва для всіх суб'єктів малого і середнього підприємництва.

Основними напрямками державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є:

- 1) удосконалення та спрощення порядку ведення обліку з метою оподаткування;
- 2) запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва, що відповідають критеріям, встановленим у податковому законодавстві;
- 3) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення постачання продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб;
- 4) забезпечення фінансової державної підтримки малих і середніх підприємств шляхом запровадження державних програм кредитування, надання гарантій для отримання кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами тощо;
- 5) сприяння розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва;
- 6) гарантування прав суб'єктів малого і середнього підприємництва під час здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;
- 7) сприяння спрощенню дозвільних процедур та здійснення державного нагляду (контролю), отриманню документів дозвільного характеру для суб'єктів малого і середнього підприємництва та скороченню строку проведення таких процедур;
- 8) організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 9) впровадження механізмів сприяння та стимулювання до використання у виробництві суб'єктами малого і середнього підприємництва новітніх технологій, а також технологій, що забезпечують підвищення якості товарів (робіт, послуг) [7].

Передбачені умови надання державної підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва. Вона надається суб'єктам малого і середнього підприємництва, які відповідають критеріям, встановленим ч. 3 ст. 55 Господарського кодексу України. Державна підтримка передбачає формування програм, в яких визначається механізм цієї підтримки. Програми державної підтримки розробляються та впроваджуються спеціально уповноваженим органом у сфері розвитку малого і середнього підприємництва із залученням інших центральних органів виконавчої влади та громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва. Державні програми підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України [8].

Існують і деякі обмеження щодо державної підтримки. Вона не може надаватися суб'єктам малого і середнього підприємництва, які:

- 1) є кредитними організаціями, страховими організаціями, інвестиційними фондами, недержавними пенсійними фондами, професійними учасниками ринку цінних паперів, ломбардами;
- 2) є нерезидентами України, за винятком випадків, передбачених міжнародними договорами України;
- 3) здійснюють виробництво та/або реалізацію зброї, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, обмін валют;
- 4) здійснюють надання в оренду нерухомого майна, що є одним з основних видів діяльності;
- 5) визнані банкрутами або щодо яких порушено справу про банкрутство;
- 6) перебувають у стадії припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця;
- 7) подали свідомо недостовірні відомості та документи під час звернення за наданням державної підтримки;
- 8) мають заборгованість перед бюджетом, Пенсійним фондом України, фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- 9) отримали державну підтримку з порушенням умов її надання або умов щодо цільового використання бюджетних коштів, що доведено в установленому порядку;
- 10) отримують аналогічну за видами державну підтримку, строк надання якої не закінчився [7].

Інфраструктурою підтримки малого і середнього підприємництва є підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, які провадять діяльність, спрямовану на розвиток суб'єктів малого і середнього підприємництва, їх інвестиційної та інноваційної активності, просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки.

До об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва належать бізнес-центри, бізнес-інкубатори, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-технологічні центри, центри трансферу технологій, фонди підтримки малого підприємництва, лізингові компанії, консультативні центри, інші підприємства, установи та організації, основним завданням яких є сприяння розвитку малого і середнього підприємництва (табл. 1) [9].

Таблиця 1

Інфраструктура підтримки малого підприємництва станом на 01.01.2013 року

№ з/п	Область	Бізнес-центри	Бізнес-інкубатори	Технопарки	Лізингові центри	Небанківські ФК установи	Фонди підтримки підприємництва	Інвестиційні фонди і компанії	Інноваційні фонди і компанії	Інформаційно-консультативні установи	Кількість громадських об'єднань суб'єктів підприємництва, од.	Кількість координаційних рад з питань підприємництва, од.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Вінницька	8	3	2	6	125	14	34	23	56	80	33
2	Волинська	10	4	1	6	64	11	12	4	62	59	21
3	Донецька	28	5	2	38	376	8	216	120	630	115	46
4	Дніпропетровська	4	1	-	4	59	1	7	-	7	104	43
5	Житомирська	3	1	1	-	35	2	-	2	254	128	29
6	Закарпатська	4	2	-	2	128	10	16	11	58	82	18
7	Запорізька	83	2	-	8	60	3	39	4	20	67	27
8	Івано-Франківська	16	3	1	2	26	1	2	-	24	52	19
9	Київська	12	5	-	12	57	13	5	-	90	100	37
10	Кіровоградська	23	1	-	4	39	4	-	1	58	46	26
11	Луганська	20	3	-	6	127	14	33	1	128	146	53
12	Львівська	16	2	1	15	142	15	21	1	53	73	29
13	Миколаївська	21	4	-	8	184	4	14	10	237	52	25

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	Одеська	31	4	-	7	25	10	12	10	25	108	24
15	Полтавська	14	2	1	10	29	14	72	26	375	88	31
16	Рівненська	3	3	1	4	144	1	3	1	11	45	21
17	Сумська	6	1	-	3	20	7	7	6	20	55	26
18	Тернопільська	7	2	1	3	59	2	-	1	24	52	18
19	Харківська	54	2	9	34	59	2	152	145	499	73	44
20	Херсонська	7	3	2	4	62	10	16	2	19	40	22
21	Хмельницька	3	1	2	3	50	3	1	1	54	73	15
22	Черкаська	4	3	-	5	81	2	3	1	42	56	25
23	Чернігівська	2	1	-	-	42	2	-	1	8	92	24
24	Чернівецька	3	1	-	1	32	10	2	1	20	50	14
25	АР Крим	28	6	-	4	57	6	13	2	49	97	27
26	м. Київ	118	10	20	346	1809	69	1522	380	1076	272	1
27	м. Севастополь	3	1	2	-	73	4	73	2	3	*	*
Всього:		531	76	46	535	3964	242	2275	756	3902	2205	698

Джерело: складено автором на основі [3, с. 9]

Державна підтримка об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва здійснюється в рамках державних, регіональних і місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва.

Державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва та об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва містить такі види підтримки: фінансова, інформаційна, консультаційна, у тому числі підтримка у сфері інновацій; науки і промислового виробництва; суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність; у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу. Верховна Рада Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування мають право надавати й інші види державної підтримки за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Надання *фінансової державної підтримки* здійснюється спеціально уповноваженим органом у сфері розвитку малого і середнього підприємництва, іншими органами виконавчої влади, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, Українським фондом підтримки підприємництва та іншими загальнодержавними фондами, регіональними та місцевими фондами підтримки підприємництва. Фінансова державна підтримка надається за рахунок державного та місцевих бюджетів.

Основними видами фінансової державної підтримки є:

- 1) часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 2) часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями;
- 3) надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 4) надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи;
- 5) надання позик на придбання і впровадження нових технологій;
- 6) компенсація видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;
- 7) фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій;
- 8) інші види не забороненої законодавством фінансової державної підтримки [7].

Порядок використання коштів державного бюджету для фінансової державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва затверджується відповідно до вимог бюджетного законодавства.

Значну роль у державній підтримці підприємництва відіграють *фонди підтримки підприємництва*. Український фонд підтримки підприємництва, інші загальнодержавні, регіональні та місцеві фонди підтримки підприємництва є юридичними особами.

Порядок створення та функціонування Українського фонду підтримки підприємництва, інших загальнодержавних фондів підтримки підприємництва визначається Кабінетом Міністрів України. Засновниками регіональних та місцевих фондів підтримки підприємництва можуть бути Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Український фонд підтримки підприємництва, інші загальнодержавні фонди підтримки підприємництва, юридичні та фізичні особи.

Фонди підтримки підприємництва – неприбуткові організації, основними функціями яких є сприяння реалізації державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва шляхом залучення та ефективного використання фінансових ресурсів, фінансування цільових програм та проектів.

Кошти Українського фонду підтримки підприємництва, інших загальнодержавних, регіональних та місцевих фондів підтримки підприємництва формуються за рахунок бюджетних коштів, добровільних внесків фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних. Вони спрямовуються виключно на фінансування розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва. Порядок використання таких коштів установлюється Кабінетом Міністрів України [7].

Інформаційна державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва та об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва може здійснюватися шляхом:

- 1) створення та забезпечення функціонування державних, регіональних і місцевих інформаційних систем, інформаційно-телекомунікаційних мереж, сприяння започаткуванню підприємницької діяльності за допомогою Інтернету;
- 2) надання інформації:
  - про стан виконання державних, регіональних і місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва та рівень ефективності державної підтримки;
  - про стан розвитку малого і середнього підприємництва;
  - про об'єкти інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва;
  - іншої інформації (економічної, правової, статистичної, виробничо-технологічної, з питань маркетингу), необхідної для забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва.

Консультаційна державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва може здійснюватися шляхом:

- 1) сприяння утворенню об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, які надають консультаційні послуги суб'єктам малого і середнього підприємництва, та забезпечення їх діяльності;
- 2) спрощення доступу до інформації в режимі реального часу.

Державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва у сфері інновацій, науки і промислового виробництва може здійснюватися шляхом:

- 1) надання фінансової підтримки для утворення об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва у сфері інновацій, науки та промислового виробництва, у тому числі бізнес-

інкубаторів, інноваційних бізнес-інкубаторів, науково-технологічних центрів, центрів трансферу технологій;

2) сприяння розвитку венчурного підприємництва;

3) створення системи економічних стимулів для розвитку економіки на основі технологічних інновацій;

4) передачі наукової продукції, створеної за рахунок бюджетних коштів, для її впровадження у виробництво;

5) створення умов для залучення суб'єктів малого і середнього підприємництва до укладення договорів субпідряду у сфері інновацій та промислового виробництва;

6) стимулювання залучення іноземних інвестицій і розвитку взаємовигідної міжнародної інноваційної співпраці;

7) створення умов для поширення кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами [7].

Державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, може здійснюватися шляхом:

1) сприяння просуванню на ринки іноземних держав продукції вітчизняного виробництва (товарів, робіт і послуг), об'єктів інтелектуальної власності та створення сприятливих умов для українських учасників експортної діяльності;

2) співпраці з міжнародними організаціями та іноземними державами у сфері розвитку малого і середнього підприємництва;

3) утворення об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, що сприяють експортній діяльності, зокрема, шляхом надання фінансової підтримки (кредитування, гарантування, страхування експортних операцій, часткова компенсація частки відсоткових ставок за кредитами для провадження експортної діяльності, часткове покриття витрат суб'єктів малого і середнього підприємництва, пов'язаних із здійсненням маркетингових заходів на зовнішньому ринку, вивченням кон'юнктури зовнішнього ринку, пошуком партнерів, просуванням товарів на нові ринки, участю у виставково-ярмарковій діяльності за кордоном, відрядженням спеціалістів для вивчення ринків іноземних держав, підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації персоналу суб'єктів малого і середнього підприємництва з питань експортної діяльності);

4) сприяння участі суб'єктів малого і середнього підприємництва у виставково-ярмарковій діяльності за кордоном для представлення продукції вітчизняного виробництва, у тому числі шляхом надання фінансової підтримки, надання в оренду виставкових площ, часткового покриття витрат суб'єктів малого і середнього підприємництва, пов'язаних з участю у виставково-ярмарковій діяльності за кордоном;

5) сприяння поширенню за кордоном інформації про потенційні можливості вітчизняного малого і середнього підприємництва та забезпеченню доступу до іноземних інформаційних мереж для пошуку ділових партнерів.

Державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу може здійснюватися шляхом:

1) створення та розвитку мережі бізнес-інкубаторів;

2) розроблення та виконання освітніх програм, спрямованих на підготовку, перепідготовку і підвищення рівня кваліфікації кадрів для суб'єктів малого і середнього підприємництва на основі державних освітніх стандартів;

3) створення умов для підвищення рівня професійних знань і ділових якостей фахівців з числа соціально незахищених верств населення;

4) надання навчально-методологічної, науково-методичної допомоги суб'єктам малого і середнього підприємництва;

5) сприяння участі у програмах обміну міжнародним досвідом з метою запровадження передових технологій та підвищення рівня кваліфікації персоналу суб'єктів малого і середнього підприємництва [10].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Державні механізми підтримки відіграють важливу роль у розвитку малого і середнього підприємництва. На сьогоднішній день в Україні ще не забезпечені основні компоненти сприятливого економічного середовища для успішного розвитку бізнесу: інвестиційні й інноваційні компанії та фонди, регіональні фонди підтримки підприємництва, лізингові компанії, аудиторські фірми, страхові організації, бізнес-центри, бізнес-інкубатори.

Основними напрямками державної підтримки малого і середнього бізнесу мають бути:

– ефективне та досконале правове забезпечення, що має передбачити законодавче закріплення шляхів реалізації фінансово-кредитного та організаційно-консультативного напрямів державної підтримки з подальшим втіленням цих положень у регіональних програмах підтримки підприємницької діяльності;

– фінансово-кредитна підтримка, що реалізується за допомогою прямих і непрямих форм; встановлення системи гарантованого доступу підприємців до кредитних ресурсів, створення різноманітних державних програм підтримки банківських установ, які кредитують малий і середній бізнес;

– організаційно-консультаційне забезпечення, яке реалізується за допомогою розгалуженої інфраструктури розвитку підприємництва, що сприятиме інформаційному та консультаційному обслуговуванню підприємців завдяки існуванню розширеної мережі організацій, що містить організацію державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації підприємців, залучення їх до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм.

У подальших дослідженнях необхідно вивчити і проаналізувати зарубіжні форми підтримки з метою застосування їх у наших умовах. Слід розробити формати прийняття комплексних державних заходів зі стимулювання створення нових малих та середніх інноваційних підприємств у різних галузях, що зумовить істотний вплив на збільшення частки високотехнологічної ринкової продукції та формування національної інноваційної інфраструктури, розвиток якої на сучасному етапі є важливим завданням.

Список використаної літератури:

1. Карпова Е.И. Анализ зарубежного опыта поддержки малого бизнеса/ Е.И Карпова, Л.И. Чубарева [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV (редакція від 11.07.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від від 05.04.2007 № 877-V (редакція від 17.08.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
4. Механізми державного регулювання та підтримки малого підприємництва в Україні / М.І. Небава, І.Є. Шайдюк, Ю.І. Черкасова, А.В. Дмитрук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Про затвердження методик розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю) : Постанова Кабінету Міністрів від 28.08.2013 № 752 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.ra-da.gov.ua/laws/show/>.
6. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. – К., 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua>.
7. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua>.
8. Озаринська В.В. Основи формування системи підтримки малого бізнесу в Україні / В.В. Озаринська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
9. Узагальнений звіт про стан виконання регіональних програм розвитку малого підприємництва в Україні у 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua>.
10. Цегелик Г.Г. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні / Г.Г. Цегелик, М.Я. Квик // Вісник Хмельницького нац. ун-ту / Економічні науки. – 2014. – Т. 2. – № 1. – С. 84–89.

МЕЛЬНИК Тарас Олександрович – здобувач Національної академії управління.

Наукові інтереси:

– державна економічна політика України;

– розвиток малого і середнього бізнесу.

Тел.: (098)800–55–45.

E-mail: melnik_taras@i.ua.

Стаття надійшла до редакції 05.01.2015.